Öğrenmenin niteliği açısından becerileri tetikleyici, eğitimin niteliği açısından değerleri besleyici bir rol üstlenen eğilimler, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde benlik eğilimleri, sosyal eğilimler ve entelektüel eğilimler olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Bu sınıflandırmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Beceriler Çerçevesi kapsamında ele alınan beceriler ile doğrudan ilgili olan eğilimler belirlenerek eğilimler sınırlandırılmakta ve sınıflandırılmaktadır.

Bilgi Görseli: *Eğilimler*

Eğilimler, becerilerle olan kuramsal ilişkisinden dolayı becerinin harekete geçirilmesinde tetikleyici işlevi ve becerinin öğrenilmesini kolaylaştırıcı, öğrenilen becerinin niteliğini zenginleştirici rolü nedeniyle öğretim programlarında temel bileşenlerden biri olarak yer almaktadır. Bu nedenle ilgili ünite/tema/öğrenme alanında hangi eğilimin geliştirileceğine, öğrenme çıktısına dönüştürülen kavramsal beceriler ve/veya alan becerileriyle kurduğu kuramsal ilişki temel alınarak karar verilmelidir. Eğilimler, doğası gereği becerilerin öğrenme-öğretme yaşantılarında somut eylemlere dönüştürülmesinde işe koşulmalıdır. Bu nedenle öğretim programlarının uygulanması sürecinde bireyin sahip olduğu eğilimlerin ortaya çıkmasını ve desteklenmesini sağlayacak öğrenme ortamları oluşturulmalı ve eğilimlerin somut olarak gözlenmesine fırsat sunan öğrenme deneyimlerine yer verilmelidir.

Benlik Eğilimleri (E1)

Kişinin içsel özelliklerini ve kişiliğini, sergileyeceği becerilere yansıtmasını ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (I) merak, (II) bağımsızlık, (III) azim ve kararlılık, (IV) kendine inanma (öz yeterlilik), (V) kendine güvenme (öz güven) ve (VI) seçicilik olmak üzere altı benlik eğilimi tanımlanmıştır.

E1.1. **Merak**	Yeni ve ilginç bir bilgi veya nesneyle karşılaşıldığında duyulan gözlemleme, araştırma, keşfetme ve anlama arzusuna ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.
E1.2. **Bağımsızlık**	Başka kişi, grup ya da bir otoritenin etkisi ve baskısı olmadan düşünce, ifade ve eylemlerde özgür seçimler yapılarak ifade ve eylemlerin sorumluluğunu alabilmeye ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.
E1.3. **Azim ve Kararlılık**	Bir işi/eylemi yerine getirme konusundaki gayreti ve bu yöndeki kararları her türlü zorluğa karşı yılmaksızın uygulama çabasına yönelik zihinsel örüntüleri ifade eder.
E1.4. **Kendine İnanma (Öz Yeterlilik)**	Belirlenen hedefleri gerçekleştirme sürecinde gerekli eylemleri planlama ve yürütme becerisine olan kişisel inanca ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven)

Belirlenen bir hedefin, işin veya eylemin gerçekleştirebileceğine ilişkin yeteneğe, kapasiteye ve yargılara olan inancına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E1.6. Seçicilik

Bireyin bir bilgi, durum ya da eylem karşısında anlamlı ve etkili olanı ayırt etme; kendi amaç, değer, ilke ve ölçütlerine uygun olanı bilinçli biçimde tercih etme ya da tercih etmeme yönünde zihinsel eleme ve kullanmaya ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder. Bu eğilim, bireyin kendi birikimiyle uyumlu tercihler yapma, kararlarının arkasında gerekçeler bulundurma ve seçimlerinde öznel sorumluluğu üstlenme tutumunu yansıtır.

Sosyal Eğilimler (E2)

Kişinin içsel özelliklerini ve kişiliğini sosyal bir ortam içerisinde sergileyeceği becerilere yansıtmasını ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (I) empati, (II) sorumluluk, (III) girişkenlik, (IV) güven ve (V) oyunseverlik olmak üzere beş sosyal eğilim tanımlanmıştır.

E2.1. Empati

Çevresindeki kişilerin duygu ve düşüncelerini hissederek içselleştirip dönüt vermesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.2. Sorumluluk

Üstlenilen görev doğru ve zamanında yerine getirilirken verilen kararların ve yerine getirilen eylemlerin sonuçlarını üstlenerek gerektiğinde bu sonuçlarla ilgili hesap verilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.3. Girişkenlik

Diğer kişilerin haklarına saygılı olmak koşuluyla belirli sınırlar içerisinde yapılmak istenileni ve istenilmeyi belirleyebilme gücü ve enerjisine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.4. Güven

Arzulanan bir amaca ulaşmak için karşı tarafın niyet veya davranışlarının ahlaka uygun, adaletli, yapıcı ve fayda sağlaması açısından öngörülebilir olma inancına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.5. Oyunseverlik

Bilgi/konu/kavram veya davranışı öğrenme sürecinin keyifli ve eğlenceli hâle getirilebilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

Entelektüel Eğilimler (E3)

Kişinin zihinsel ve düşünsel birikimlerini sergileyeceği becerilere yansıtmasını ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (I) muhakeme, (II) odaklanma, (III) yaratıcılık, (IV) gerçeği arama, (V) açık fikirlilik, (VI) analitiklik, (VII) sistematiklik, (VIII) soru sorma, (IX) şüphe duyma ve (X) eleştirel bakma olmak üzere on entelektüel eğilim tanımlanmıştır.

E3.1. Muhakeme

Bir konuya/duruma/olaya/olguya ilişkin bilgi, veri ve unsurları dikkatle değerlendirerek mantıklı, tutarlı ve doğru sonuçlara ulaşma; kavramlar ve düşünceler arasında anlamlı bağlantılar kurarak karşılaştırmalar yapabilmeye dair zihinsel süreçleri farkındalık, bakış açısı, tutum ve davranışa dönüştürmeye yönelik zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.2.
Odaklanma

Belirlenen bir hedefe ulaşmak için gereken çabanın, zihinsel ve bedensel enerjinin en iyi düzeyde kullanılmasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.3.
Yaratıcılık

Farklı açılardan olaylara bakabilme yeteneği ile geçmiş deneyimleri de işe katarak alışılagelmiş kalıpların dışında yeni durumlara uyum sağlayarak özgün ürün, fikir üretilmesine ve problemlere çözümler oluşturulmasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.4.
Gerçeği Arama

Gerçeği bulmak için nesnel ve dürüstçe bir yaklaşıma sahip olunmasına, sorgulama ve doğruya ulaşmak için kararlılıkla hareket edilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.5.
Açık Fikirlilik

Olaylar ve durumlara kalıpların dışına çıkarak meraklı, saygılı ve ön yargısız şekilde bakabilmeyi; farklı deneyimler, fikirler ve önerilere açık olabilmeyi içeren zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.6.
Analitiklik

Problemlerin çözümünde meydana gelebilecek durumları öngörerek nesnel kanıtlar kullanma ve akıl yürütme yoluyla çözüme ulaşılabilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.7.
Sistematiklik

Çeşitli durumların belirli bir yöntemle düzenli, örgütlü, odaklı ve gayretli şekilde ele alınmasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.8.
Soru Sorma

Kendisine, çevresine ve evrene ilişkin bilme ve anlama ihtiyacına yönelik öğrenme ve keşfetme arzusu ile özgürce sorgulamalar yapabilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.9.
Şüphe Duyma

Kendisine sunulan bir bilgi karşısında hissettiği emin olamama durumundan hareketle bu bilgiyi en küçük parçalarına kadar bölmesini ve her aşamada işlemlerini kontrol ederek emin olduğu her adımda bir üst basamağa çıkmasını hedefleyen zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.10.
Eleştirel Bakma

Bir düşünce, argüman ve bilginin doğruluğunun değerlendirilmesine; bilginin etkili bir şekilde elde edilmesine, karşılaştırılmasına ve kullanılmasına; ifadelerin anlaşılmasına, ifadelerin çelişik olup olmadığının yargılanmasına, güvenilir olup olmadığının tespit edilmesine, kesin yargılar ortaya konulup konulmadığının belirlenmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.